

Vieraskielisiä lapsia tutkimaan!

Markku Mattila

Aluekeskus sai toukokuun alussa alkaneelle tutkimushankkeelleen *Vieraskieliset lapset eteläisellä Pohjanmaalla – Elämänhallinta ja sosiaalistuminen paikallisyhteisöön ja suomalaiseen yhteiskuntaan merkittävän tunnustuksen. Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahasto nimesi hankkeen omaksi kärkihankkeeksi ja myönsi 40 000 euron rahoituksen.*

Kärkihankkeeseen vaikuttivat – paitsi hankkeen omat ansiot – myös se, että lapset ja nuoret ovat Etelä-Pohjanmaalla tutkimuksellisen kiinnostuksen kohteena. Etelä-Pohjanmaan Epanet-korkeakouluverkostossa on tällä hetkellä professuuri, jonka ala on lasten ja nuorten terveyden edistäminen. Etelä-Pohjanmaan rahaston painopistealueina kevään 2015 haussa olivat lasten ja nuorten kulttuuri sekä alueen elinvoimaa ja identiteettiä uudistavat hankkeet.

Hankkeessa keskitytään Etelä-Pohjanmaan maakuntaan ja Vaasan kaupunkiin. Tutkimuskohdeksi otetaan alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret. Tutkimuseettisten sääntöjen mukaan tämä tarkoittaa sitä, alle 15-vuotiaiden kanssa asioidessa toimitaan todellisuudessa aina lapsen vanhempien kanssa. Mitä nuoremasta lapsesta on kyse, sen suuremmaksi vanhempien rooli kasvaa.

Tutkimusjoukko tavoitetaan väestörekisteristä tehtävän poiminnan avulla. Sisaruksista poimitaan vain yksi. Poimintakriteerinä on se, että lapsen äidinkieleksi väestötietojärjestelmään on merkitty jokin muu kieli kuin suomi, ruotsi tai saame. Joukkoon otetaan yhteyttä perinteisellä postilla. Itse tutkimuslomake sijoitetaan nettiin vastattavaksi. Suurimmille kieliryhmille tuotetaan omakielinen yhteydenottomateriaali ja tutkimuslomake. Muita kieliryhmiä lähestytään sekä suomeksi että englanniksi.

Tutkimuslomakkeella saatua informaatiota syvennetään ja lavennetaan teemahaastatteluin ja lisäksi osallistuvalla havainnoinnilla, joka toteute-

taan tarkoitukseen valituissa lastentarhoissa, kouluissa ja nuorisotiloissa. Kolmenlaista tutkimusmateriaalia analyysissä yhdistämällä saavutetaan kokonaisvaltainen kuva tutkittavasta ilmiöstä.

Hanke tuottaa tietoa siitä, miten lapset ja nuoret itse kokevat sosiaalistumisensa paikallisyhteisöön; mitä sisäisiä ja ulkoisia vaikeuksia ja vahvuuksia heidän elämässään koetaan olevan, millaista on heidän onnistunut arkensa, ja miten heidän onnistunutta sosiaalistumistaan ja elämänhallintaansa voitaisiin parhaiten tukea, jotta heidän elämänsä johtaisi kohti yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi kasvua. Hankkeessa nimenomaan tuetaan uusia, toimivia käytäntöjä ja työkaluja lasten ja nuorten kanssa työskentelevien tarpeisiin, jotta he voisivat entistä paremmin tukea kohderyhmän sosiaalista kasvua ja kehitystä.

Käytännössä hanke kohdistuu ns. toiseen sukupolveen. Tutkimuskirjallisuudesta ja muiden maiden maahanmuuttokokemuksesta tiedämme, että tällä sukupolvella on omanlaisensa sopeutumisprosessi ja siihen liittyviä ongelmia. He saattavat ikään kuin pudota kahden kulttuurin väliin. Toisaalla on omien vanhempien ajatus- ja arvomaailma. Toisaalta on suomalaisen yhteiskunnan ja vielä tarkemmin ikätoveripiirin ajatus- ja arvomaailma. Pahimmassa tapauksessa he joutuvat valintatilanteeseen, jossa toinen valinta sulkee pois toiseen valintaan kiinnittyneet ihmiset. Vaarana on, että toverien arvomaailman seuraaminen vieraannuttaa lapsen vanhemmistaan, ja vanhempien arvomaailman seuraaminen puolestaan ikätovereista.

Tutkimuksen tarjoaminen keinoin uskomme voivamme tuottaa sellaista tietoa ja sellaisia hyviä käytäntöjä, jotka estävät edellä kuvatun kaltaisen, pahimman mahdollisen skenaarion toteutumisen. Lapset ja nuoret ovat tulevaisuutemme suurin inhimillinen voimavara. Sitä on vaalittava.